

Uniwersytet
Wrocławski

Współczesne wyzwania prawnej ochrony zwierząt

redakcja

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka

Wrocław 2023

Współczesne wyzwania prawnej ochrony zwierząt

Prace Naukowe
Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego

Seria: **e-Monografie**

Nr 208

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/146896>
<https://doi.org/10.34616/146885>

Współczesne wyzwania prawnej ochrony zwierząt

redakcja

Joanna Helios

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ORCID: [0000-0003-3571-1665](https://orcid.org/0000-0003-3571-1665)

Wioletta Jedlecka

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ORCID: [0000-0002-0542-9303](https://orcid.org/0000-0002-0542-9303)

Wrocław 2023

Kolegium Redakcyjne

prof. dr hab. Leonard Górnicki – przewodniczący

dr Julian Jezioro – zastępca przewodniczącego

mgr Aleksandra Dorywala – sekretarz

mgr Bożena Górna – członek

mgr Aleksandra Lassota – członek

Recenzenci: *dr hab. Waldemar Helios, UP we Wrocławiu;*

dr hab. n. wet., dr n. pr. Piotr Listos, prof. UP w Lublinie

**© Copyright by Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu
Wrocławskiego**

Korekta: *Anna Dominiak*

Projekt i wykonanie okładki: *Karolina Drozd*

Skład i opracowanie techniczne: *Aleksandra Kumasza* eBooki.com.pl

Wydawca

E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa.

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

<https://doi.org/10.34616/146885>

ISBN 978-83-66601-91-8

Spis treści

TYTUŁEM WSTĘPU (Joanna Helios, Wioletta Jedlecka)	6
ROZDZIAŁ I. PROBLEMATYKA DZIAŁALNOŚCI PSEUDOHODOWLI PSÓW I KOTÓW W POLSCE (Klara Walkowicz)	12
ROZDZIAŁ II. EGZEKUCJA ADMINISTRACYJNA ZE ZWIERZĄT (Adam Bródka)	26
ROZDZIAŁ III. PRAWNIE DOPUSZCZALNE METODY OGŁUSZANIA ZWIERZĄT W ŚWIETLE REGULACJI UNII EUROPEJSKIEJ (Sławomir Luber)	49
ROZDZIAŁ IV. JAJKO CENNIEJSZE OD KURY, CZYLI DOBROSTAN KUR NIOSEK W ŚWIETLE REGULACJI PRAWNYCH W POLSCE (Kinga Bed- narska)	73
ROZDZIAŁ V. PSZCZOŁY JAKO DOBRO PRAWNIE CHRONIONE (Marty- na Stępień)	90
ROZDZIAŁ VI. SPÓR O DELEGALIZACJĘ <i>CORRIDA DE TOROS</i> W HISZ- PANII – OCHRONA PRAW ZWIERZĄT A DŁUGOLETNIA TRADYCJA (Wik- toria Sadowski)	103
BIBLIOGRAFIA	119

Bibliografia

Wykaz cytowanych aktów prawnych

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012 r., P. 0001–0390).

Europejska Konwencja o ochronie zwierząt hodowlanych i gospodarskich z dnia 10 marca 1976 r. (Dz. U z 2008 r. Nr 104, poz. 665).

Dyrektywa Rady 93/119/WE z dnia 22 grudnia 1993 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas uboju lub zabijania (Dz. Urz. UE L 340 z 31.12.1993 r., P. 0021–0034).

Dyrektywa Rady 98/58/WE z dnia 20 lipca 1998 r. dotycząca ochrony zwierząt hodowlanych (Dz. Urz. UE L 221/23 z 9.08.1998 r., CELEX: 31998L0058).

Dyrektywa Rady 1999/74/WE z dnia 19 lipca 1999 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony kur niosek (Dz. Urz. UE L 203/53 z 3.08.1999 r., CELEX: 31999L0074).

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniające dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 (Dz. Urz. UE L 3/1 z 5.01.2005 r. z późn. zm.).

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz. Urz. UE L 303/1 z 18.11.2009 r.).

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1740).

Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1427 z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1683).
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 638).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2009 r. Nr 79, poz. 668).
- Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2011 r. Nr 230, poz. 1373).
- Ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1392 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010 r. Nr 56, poz. 344 ze zm.).
- Uzasadnienie do projektu nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt z 2011 r. – Druk Sejmowy nr 4257.
- Opinia Krajowej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej z dnia 17 czerwca 2011 r. do uzasadnienia do projektu nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt z 2011 r. – Druk Sejmowy nr 4257.
- Konstytucja Hiszpanii z 27 grudnia 1978 r., tłum. Tadeusz Mołdawa, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1993.
- Dekret Królewski 176/1992 z 28 lutego 1992 r., który zatwierdza regulamin pokazów walk byków.
- Ley 8/1991, de 25 de marzo, por la que se aprueba el arbitrio sobre la producción y la importación en las ciudades de Ceuta y Melilla (ustawa 8/1991 z dnia 30 kwietnia 1991 r. w sprawie ochrony zwierząt).
- Ustawa 18/2013 z 12 listopada 2013 r. o uregulowaniu *Tauromaquia* jako dziedzictwa kulturowego.

Wykaz cytowanego orzecnictwa

- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 1973 r., I CR 58/73, „Nowe Prawo” 1974, nr 8.
- Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2012 r., IV CZ 153/11, LEX nr 1250770.
- Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 1988 r., III CZP 22/88, OSNC 1989, nr 9, poz. 136.
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 3 listopada 2011 r., II OSK 1628/11, LEX nr 1151962.
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 sierpnia 2015 r., II FSK 1688/13, LEX nr 1783606.
- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 grudnia 2020 r., II FSK 2208/18, LEX nr 3121897.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z dnia 17 stycznia 2008 r., II SA/Łd 984/07, LEX nr 510953.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 27 listopada 2019 r., I SA/Po 564/19, LEX nr 2763258.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 16 lipca 2020 r., I SA/Sz 749/19, LEX nr 3039730.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 16 grudnia 2020 r., I SA/Gd 487/20, LEX nr 3115406.
- Wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 5 marca 2018 r., VI Ka 717/17.
- Wyrok Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 6 kwietnia 2018 r., II K 1040/17.
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego Hiszpanii z dnia 20 października 2016 r., 85/2016.

Źródła internetowe

- Adamski M., *Komornicza licytacja zwierząt domowych*, rp.pl, 18.06.2012 r., <https://www.rp.pl/artykul/894051-Komornicza-licytacja-zwierzat-domowych.html>.

- Fajardo J., *Qué hacer con las corridas de toros: la pregunta que vuelve al centro del debate político en España*, Madryt 2019, <https://www.infobae.com/america/eeuu/2019/09/29/las-corridas-de-toros-vuelven-al-centro-del-debate-politico-en-espana/>.
- Galvez J.J., *Pro- bullfighting lobby throws economic data into the ring* 2016, https://english.elpais.com/elpais/2016/04/06/inenglish/1459937034_734626.html.
- Komornik zajął psy. Chciał je zlicytować za długi, TVP Info, 15.05.2015 r., <https://www.tvp.info/20070440/komornik-zajal-psy-chcial-je-zlicytowac-za-dlugi>.
- Moreno B., Ramon J., *Un apunte legal en Ateneo Orson Welles*, 13.06.2015, <http://atencowelles.es/2015/07/un-apunte-legal/>.
- Problemy dobrostanu kur niosek w Polsce, <https://jakonetoznosza.pl/raport-2018.pdf>.
- Raport Najwyższej Izby Kontroli „Zapobieganie bezdomności zwierząt”, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,11233,vp,13582.pdf>.
- Regulamin hodowli psów rasowych OSPR KENNEL CLUB, <https://kennelclub.pl/wgrane-pliki/regulamin-hodowli-psow-rasowych2.pdf>.
- Regulamin hodowli psów rasowych SHPRiK, <http://shpr.pl/regulamin-shprik.html>.
- Regulamin hodowli psów rasowych ZKwP, http://www.ZKwP.pl/main.polish/_documents/ZKwP-pdf-doc-regulamin-hodowlany-18022021.pdf.
- Regulamin Polskiego Klubu Miłośników Psów Rasowych, <http://www.pkmp.org/strona/26/regulamin>.
- Serna S. de la, *El Constitucional, Cataluña y los toros: el tiempo no es igual para todos*. En www.elmundo.es. 26 de febrero de 2015, <http://www.elmundo.es/cultura/2015/02/26/54eedb3e22601d01728b4581.html>.
- The foundations of empathy are found in the chicken*, <https://bristol.ac.uk/news/2011/7525.html>.
- Załącznik nr 10 do Regulaminu Hodowli Psów Rasowych. Dodatkowe wymagania hodowlane, https://www.zkwp.pl/regulaminy/Regulamin_Hodowli_Psow_Rasowych_Zalacznik_nr_10.pdf

Wykaz cytowanej literatury

- Adamiak B., Borkowski J., Krawczyk A., Sawczyn W., Sieniuć M., Skoczylas A., *Prawo procesowe administracyjne*, t. 9, Hauser R., Niewiadomski Z., Wróbel A. (red.), *System Prawa Administracyjnego*, Warszawa 2017.
- Adamiak B., Borkowski J., *Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne*, Warszawa 2019.
- Banaszak J., *Pszczoły i zapylanie roślin*, Poznań 1987.
- Barcik J., Wentkowska A., *Prawo Unii Europejskiej*, Warszawa 2014.
- Barcz J., Górka M., Wyrozumska A., *Instytucje i Prawo Unii Europejskiej Podręcznik dla kierunków prawa, zarządzania i administracji*, Warszawa 2015.
- Bendec M. et al. (red.), *Wycofanie jaj z chowu klatkowego. Podsumowanie zmian w branży spożywczej i na rynku jajecznym. Raport 2020*, <https://storage.googleapis.com/otwarteklatki-wp-media/sites/1/2021/03/Raport-JOTZ-2020-V4.pdf>.
- Borański M., Teper D., *Atlas pospolitych gatunków pszczół Polski*, Puławy 2017.
- Bornus L. (red.), *Encyklopedia pszczelarska*, Warszawa 1989.
- Buczek J., *Cywilnoprawna problematyka hodowli pszczół*, „Przegląd Sądowy” 2003, nr 2.
- Budzyńska M., *Współczesne zagadnienia w badaniach i nauczaniu dobrostanu zwierząt*, „Wiadomości Zootechniczne” 2015, R. LIII.
- Carrillo Donaire J.A., *La protección jurídica de la tauromaquia como patrimonio cultural inmaterial*, “Revista General de Derecho Administrativo” 2015, nr 39.
- Celińska-Grzegorzczak K., Chrościelewski W., Hauser R., Kmiecik Z., Piątek W., Sawczyn W., Skoczylas A., Tarno J.P., *Sądowa kontrola administracji publicznej*, t. 10, Hauser R., Niewiadomski Z., Wróbel A. (red.), *System Prawa Administracyjnego*, Warszawa 2014.
- Colas J., *El régimen jurídico de la fiesta de los toros*, Zaragoza 2008.
- Comision Nacional de Asuntos Taurinos, *Pentauro – Plan Estratégico Nacional de Fomento y Protección de la Tauromaquia*, Madryt 10.2013.

- De Diego P., Pilar M., *Reflexión jurídica sobre la Tauromaquia en España*, Zaragoza 2016.
- Domech Pascual G., *La prohibición de las corridas de toros desde una perspectiva*, Portal Derecho S.A. Iustel nr 12, 2012.
- Domech Pascual G., *Libertad artística y espectáculos taurino- operísticos*, „Revista Española de Derecho Administrativo” 2004, nr 121.
- Doroszewski W. (red.), *Słownik poprawnej polszczyzny PWN*, Warszawa 1980.
- Duniewska Z., *Z problematyki dobra wspólnego*, [w:] M. Grzywacz, J. Jagielski, D. Kijowski (red.), *Prawo administracyjne wobec współczesnych wyzwań. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Markowi Wierbowskiemu*, Warszawa 2018.
- Dzik S., *Dobrostan kur niosek a występowanie anomalii behawioralnych*, „Przegląd Hodowlany” 2018, nr 2.
- Elżanowski A., Pietrzykowski T., *Zwierzęta jako nieosobowe podmioty prawa*, „Forum Prawnicze” 2013, nr 1.
- Elżanowski E., *Czym jest i czym nie jest dobrostan*, [w:] H. Mamzer (red.), *Dobrostan zwierząt. Różne perspektywy*, Gdańsk 2018.
- Ereciński T., Pietrkowski H. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne*, Warszawa 2016, LEX.
- Fernández de Gatta Sánchez D., *Derecho y Tauromaquia, desde las prohibiciones históricas hasta su declaración como patrimonio cultural*, Salamanca 2015.
- Fernández de Gatta Sánchez D., *El Régimen Jurídico de los Festejos Taurinos Populares y Tradicionales*, Salamanka 2009.
- Fernández de Gatta Sánchez D., *La encrucijada jurídica de la fiesta de los toros*, „Diario La Ley” 2011, no. 7678.
- Fernández de Gatta Sánchez D., *Toros y espectáculos públicos (potestad sancionadora)*, [w:] *Diccionario de Sanciones Administrativas*, Madrid 2010.
- Firkowski S., *Zmiany w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Warszawa 2020, Legalis.
- García A.E., *Régimen jurídico administrativo de los espectáculos taurinos*, INAP-BOE, Madryt 2002.
- Goettel M., *Sytuacja zwierzęcia w prawie cywilnym*, Warszawa 2013.

- Gruszczyńska A., *O zabijaniu – uśmiercanie zwierząt przeznaczonych do celów gospodarczych w świetle przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1099/2009 oraz regulacji krajowych*, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3759, „Przegląd Prawa i Administracji” 2017, t. CVIII.
- Hauser R., Skoczylas A. (red.), *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2021, Legalis.
- Helios J., Jedlecka W., *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*, Wrocław 2017.
- Helios J., Jedlecka W. (red.), *Prawo zwierząt do ochrony przed cierpieniem*, Toruń 2019.
- Jachnik E., *Zasada dobrostanu zwierząt we Wspólnej Polityce Rolnej Unii Europejskiej*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2017, vol. XXVI, no. 1.
- Jacob J., *Normal behaviors of chickens in small and backyard poultry flocks*, <https://poultry.extension.org/articles/poultry-behavior/normal-behaviors-of-chickens-in-small-and-backyard-poultry-flocks/>.
- Jedlecka W., *Z problematyki własności zwierząt*, [w:] U. Kalina-Prasznica (red.), *Własność w prawie i gospodarce*, Wrocław 2017.
- Jendrośka J., *Zagadnienie prawne wykonania aktu administracyjnego*, Wrocław 1963.
- Keeley G., *Las corridas de toros, en peligro de extinción en España*, 27.05.2020.
- Kijowski D.R. (red.), *Administracyjne postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające*, t. III, cz. 1, *Zagadnienia ogólne*, Łaszczyca G., Matan A. (red.), *System prawa administracyjnego procesowego*, Warszawa 2020.
- Kijowski D.R. (red.), *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, LEX, Warszawa 2015.
- Klat-Wertelecka L., *Egzekucja administracyjna w praktyce*, Gdańsk 2013.
- Kuszelewicz K., *Prawa zwierząt. Praktyczny przewodnik*, Warszawa 2019.
- López Alvarez E., *Las Administraciones Públicas ante el espectáculo taurino. Distribución de competencias*, UTAE, Madryt 2002.
- Łętowska E., *Dwa cywilnoprawne aspekty praw zwierząt: dereifikacja i personifikacja*, [w:] A. Szpunar, W.J. Katner, T. Pajor, M. Pyziak-Szafnicka, U. Promińska, E. Wojnicka (red.), *Studia z prawa prywatnego Księga pamiątkowa ku czci Profesor Biruty Lewaszkiewicz-Petrykowskiej*, Łódź 1997.

- Łuszczewska-Sierakowska I., Łada A., *Kliniczne i anatomiczne uwarunkowania chorób degeneracyjnych centralnego układu nerwowego u psów i kotów*, „Medycyna Weterynaryjna” 2012, nr 68(4).
- Mamzer H., *Ograniczanie rozrodczości zwierząt towarzyszących jako przeciwdziałanie ich bezdomności*, „Życie Weterynaryjne” 2019, nr 94(6).
- Martin B., *Ignacio Sánchez Mejías: Crónica de una fiesta vivida*, Editorial Fundación Universitaria San Pablo CEU, Madryt 2009.
- Martin B., *Primeras disposiciones jurídicas sobre las fiestas de toros*, UTAE, Madryt 2002.
- Medina Alcoz M., *La asunción de los riesgos taurinos, la asunción de riesgo por parte de la víctima. Riesgos Taurinos y deportivos*, Dykinson, Madryt 2004.
- Misiewicz J., *Odpowiedzialność karna za naruszenia przepisów ustawy o ochronie zwierząt i o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych. Część I*, „Życie Weterynaryjne” 2020, nr 95(3).
- Morris D., *Nasza umowa ze zwierzętami*, Warszawa 1995.
- Mroczkowski S., Frieske A., *Prawna ochrona zwierząt gospodarskich*, Bydgoszcz 2015.
- Mroczkowski S., Mroczkowska A., *Cierpienie zwierząt gospodarskich*, „Przegląd Hodowlany” 2009, nr 9.
- Niemiec E., Nowakowska M., *Hodowla rasowych psów i kotów a ochrona zwierząt – analiza polskich rozwiązań prawnych*, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3759, „Przegląd Prawa i Administracji” 2017, t. CVIII.
- Nowacki J., „Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, „Państwo i Prawo” 1964, nr 3.
- Osija A., Fiszdon K., *Lęk separacyjny u psów – przyczyny, objawy i metody leczenia*, „Życie Weterynaryjne” 2015, nr 90(12).
- Pietrzykowski T., *Kant, Korsgaard i podmiotowość moralna zwierząt*, „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej” 2015, nr 2.
- Pietrzykowski T., *Problem podmiotowości prawnej zwierząt z perspektywy filozofii prawa*, „Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria” 2015, R. 24, nr 2.
- Przybysz P., *Egzekucja administracyjna*, Warszawa 1999.
- Przybysz P., *Obowiązek administracyjnoprawny – pojęcie, rodzaje, konkretyzacja*, „Organizacja, Metody, Technika” 1990, nr 89.

- Przybysz P., *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Przybysz P., *Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz*, Warszawa 2021, LEX.
- Przybysz P., *Wniosek o zwolnienie lub wyłączenie rzeczy lub prawa spod egzekucji*, [w:] P. Przybysz, *Administracyjne środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym w administracji*, Warszawa 2012, LEX.
- Rios Garcia O.L., *La constitucionalidad de las corridas de toros: ¿cultura o violencia?*, Madryt, 7.12.2017.
- Rodríguez F., Ramón T., *El toro bravo: ¿una especie en peligro de extinción?*, Madryt 2002.
- Rodríguez F., Ramon T., *La ordenación legal de la fiesta de los toros*, „Revista de Administración Pública” 1988, nr 115.
- Rodríguez F., Ramon T., *Reglamentación de las corridas de toros. Estudio histórico y crítico*, Madryt 1987.
- Rudy M., Rudy A., Mazur P., *Ubój rytualny w prawie administracyjnym*, Warszawa 2013.
- Stępień M., *Administracyjnoprawna ochrona pszczół w Polsce – zasady ogólne*, [w:] J. Helios, W. Jedlecka (red.), *Prawo zwierząt do ochrony przed cierpieniem. Wybrane problemy*, Toruń 2019.
- Sylwestrzak A., *II. Odpowiednie stosowanie przepisów o rzeczach ruchomych do zwierząt*, [w:] A. Sylwestrzak, *Użytkowanie. Konstrukcja prawna*, LEX, Warszawa 2013.
- Szpyt K., *Nowe wyzwania zawodu komornika sądowego w świetle ewolucji prawnej ochrony zwierząt. Rozważania na temat egzekucji ze zwierząt domowych*, [w:] A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska, I. Gil (red.), *Nowy model zawodu komornika sądowego i finansowania egzekucji sądowej*, Sopot 2018.
- Szubiakowski M., *Zasady ogólne administracyjnego postępowania egzekucyjnego*, [w:] J. Niczyporuk, S. Fundowicz, J. Radwanowicz (red.), *System egzekucji administracyjnej*, Warszawa 2004.
- Szymańska A., *Pszczoły miodne*, „Rolniczy Magazyn Elektroniczny” 2009, nr 32, https://cbr.gov.pl/rme-archiwum/2009/rme32/dane/9_4.html.
- Tykałowski B., Koncicki A., *Niski poziom dobrostanu jako główna przyczyna występowania problemów zdrowotnych na fermach drobiu*, <http://wet>.

uwm.edu.pl/media/upload/document/pdf/2016/12/29/niski_poziom_dobrostanu.pdf.

Witkowski Z., *Ochrona prawna pszczół w Polsce*, Klecza Dolna 2018.

Wlaźlak K., *Spór o zakaz corrida de toros*, „Prokuratura i Prawo” 2019, nr 6.

Ziemski K., *Zasady ogólne prawa administracyjnego*, Poznań 1989.

Zimmermann J., *Aksjomaty prawa administracyjnego*, Warszawa 2013.

Wybrane publikacje z dyscypliny nauki prawne, które ukazały się w e-Wydawnictwie WPAE UWr

Maciej Pichlak, *Zamknięty system źródeł prawa. Studium instytucjonalizacji dyskursu prawniczego*, Wrocław 2013.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/41255>

Współczesne koncepcje ochrony wolności i praw podstawowych, red. Andrzej Bator, Mariusz Jabłoński, Marek Maciejewski, Krzysztof Wójtowicz, Wrocław 2013.

Dostęp online: <http://bibliotekacyfrowa.pl/publication/42456>

Paweł Jabłoński, *Polskie spory o miejsce filozofii w teorii prawa*, Wrocław 2014.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/62954>

Rządy prawa i europejska kultura prawna, red. Andrzej Bator, Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, Wrocław 2014.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/63754>

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, *Podstawowe pojęcia prawa i prawoznawstwa dla ekonomistów*, Wrocław 2015.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/67006>

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, *Dysocjacja jako hard case w systemie prawa*, Wrocław 2015.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/73300>

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, *Wpływ feminizmu na sytuację społeczno-prawną kobiet*, Wrocław 2016.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/80044>

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, Artur Ławniczak, *Aspekty prawne, filozoficzne oraz religijne ochrony roślin i zwierząt – wybrane zagadnienia*, Wrocław 2016.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/80042>

Teoretyczne i praktyczne aspekty wykonywania kary ograniczenia wolności, red. Adam Kwieciński, Wrocław 2016.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/80489>

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, *Podstawy prawoznawstwa dla ekonomistów. Materiały do ćwiczeń*, Wrocław 2017.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/82253>

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*, Wrocław 2017.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/85031>

Prawo i polityka w sferze publicznej. Perspektywa wewnętrzna, red. Paweł Jabłoński, Jacek Kaczor, Maciej Pichlak, Wrocław 2017.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/94418>

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, *Urzeczywistnianie idei feminizmu w ogólnościowym dyskursie o kobietach*, Wrocław 2018.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/94661>

Prawo i polityka w sferze publicznej. Perspektywa zewnętrzna, red. Paweł Jabłoński, Jacek Kaczor, Maciej Pichlak, Wrocław 2018.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95227>

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, *Wykładnia prawa Unii Europejskiej ze stanowiska teorii prawa*, Wrocław 2018.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95678>

Jacek Kaczor, *Podmiotowość prywatnoprawna. Wolność – racjonalność – odpowiedzialność*, Wrocław 2019.

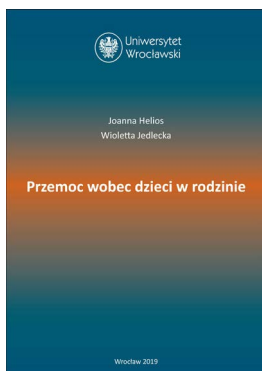
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/101377>

Prawo wobec wyzwań współczesności. Wybrane problemy teoretycznoprawne i dogmatycznoprawne, red. Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, Adam Kwieciński, Wrocław 2019.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/103015>

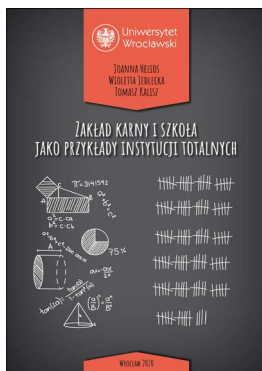
Prawo wobec wyzwań współczesności. Z zagadnień nauk penalnych, red. Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, Adam Kwieciński, Wrocław 2019.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/103049>

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, *Przemoc wobec dzieci w rodzinie*, Wrocław 2019.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/102730>

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka, Tomasz Kalisz, *Zakład karny i szkoła jako przykłady instytucji totalnych*, Wrocław 2020.

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/publication/129477>

W recenzowanej monografii poruszono istotne problemy, które są interesujące nie tylko dla prawników, ale także dla przedstawicieli innych dyscyplin naukowych. Problematyka pseudohodowli, egzekucji administracyjnej ze zwierząt, ogłuszania zwierząt, dobrostanu kur niosek czy ochrony pszczół ma charakter interdyscyplinarny, mieszczący się w ramach integracji zewnętrznej prawoznawstwa. Owe problemy dotyczą zagadnień związanych z ekologią, systemem produkcji żywności. Wpisują się w narrację związaną z zieloną polityką rolną. Wszystkie są ważne, otwierają pole do debaty na temat zwierząt i ich praw na tle interesów różnych grup społecznych.

dr hab. Waldemar Helios,
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

Wskazać [...] należy, iż nakreślone przez Autorów w poszczególnych rozdziałach odmienne aspekty ochrony zwierząt wkomponują się w szeroko rozumianą tematykę ochrony zwierząt, nakreśloną w uregulowaniach prawa krajowego, jak również prawodawstwa Unii Europejskiej. Poczynione w niniejszej dysertacji rozważania, w przedmiocie szeroko rozumianej ochrony zwierząt, zostały przedstawione w sposób merytoryczny i ciekawy. Lektura opracowania skłania czytelnika do refleksji, w przedmiocie nakreślonej tematyki, ukazując w sposób kompleksowy wybraną – prawną formę ochrony zwierząt.

dr hab. n. wet., dr n. pr. Piotr Listos,
profesor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie